

KAHETEISTKÜMNES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2023

Mt 21:28–32 (Ii 42:1–6 või 1Sm 17:37–45.48–50; Rm 7:14–25)

28 «Aga mis teie arvate? Inimesel oli kaks poega ja ta astus esimese juurde, öeldes: «Poeg, mine täna tööle viinamäele!»

29 Kuid too kostis: «Ei taha!», ent hiljem ta kahetses ja läks.

30 Siis astus isa teise juurde, öeldes sedasama, ent too vastas: «Küll ma lähen, isand!», kuid ei läinud.

31 Kumb neist tegi isa tahtmist?» Nad ütlesid: «Esimene.» Jeesus ütles neile: «Tõesti, ma ütlen teile, tõlnerid ja hoorad saavad enne teid Jumala riiki!

32 Sest kui Johannes tuli teie juurde õiguse teed näitama, siis te ei uskunud teda, kuid tõlnerid ja hoorad uskusid. Teie nägite seda ja ometi ei kahetsenud hiljemgi, et teda uskuda.»

«Aga mida te ise arvate? Inimesel oli kaks last, ja tulles esimese juurde ta ütles: «Laps, mine, tööta täna viinamäel!» See aga ütles vastates: «Ei kavatsengi!», ent pärast, olles kahetsenud, läks. Teise juurde tulles aga ütles ta sedasama. See aga ütles vastates: «Siin ma olen, isand!», ja ei läinud. Kumb neist kahest tegi isa tahtmist?» Nad ütlevad: «See esimene.» Jeesus ütleb neile: «Tõesti, ma ütlen teile: tõlnerid ja müüdavad naised lähevad enne teid Jumala kuningriiki. Johannes tuli ju teie juurde õiguse teed ja te ei uskunud teda, ent tõlnerid ja müüdavad naised uskusid. Teie aga ei kahetsenud seda nähes pärastki, et teda uskuda.»

Sissejuhatus

Esimese evangeeliumi autoriks on kiriku pärimuse järgi Alfeuse poeg Matteus, kelle Jeesus kutsus apostlite hulka Kapernaumas, kus ta pidas tõlneriametit (Mt 9:9). Pärast Jeesuse taevasseinemist tegutses Matteus esialgu Palestiinas; tema hilisema elu kohta meil kindlad teated puuduvad. Kiriku traditsioon märgib paikadena, kuhu ta oma kuulutustööga jõudis, Etioopiat, Pärsiat ja Partiat, kus ta olla ka märtrina surnud.

Vana pärimuse järgi kirjutanud Matteus oma evangeeliumi esmalt aramea keeles, hiljem olla see tõlgitud kreeka keelde. Evangeeliumi tekkeajaks peab varasem pärimus aega enne Jeruusalemma piiramist ja hävitamist aastal 70, uuemad autorid nihutavad evangeeliumi tekkeaja enamasti sellest hilisemaks (väites ühtlasi, et evangeeliumi autor on teadmata).

Üheks Matteuse evangeeliumi silmatorkavaks jooneks on Vana Testamendi prohvetikuulutuste täitumise rõhutamine. Sellest võib järeldada, et Matteusele oli oluline oma kaasmaalaste – ja usukaaslaste – veenmine selles, et Jeesus on tõesti töötatud ja oodatud Messias. Teisalt on Matteuse evangeeliumis selgelt tajutav universaalsuse-taotlus, mis kinnitab, et ligipääs Kristuses ilmunud armule on avatud kõigile rahvastele.

Viimasest tunnistab ka Jeesuse sugupuu kohe evangeeliumi alguses. Kuigi see algab sõnadega «Jeesuse Kristuse, Aabrahami poja, Taaveti poja sugupuu» (Mt 1:1), ei ole selle eesmärgiks mitte ainult kinnitada Jeesuse juriidilist põlvnemist Taaveti kuninglikust soost, vaid rõhutada, et Jeesus on «Aabrahami poeg», s.t toosama töötatud Seeme, kelle nimel «õnnistavad endid kõik maailma rahvad» (1Ms 22:28; vrd Gl 3:8).

Selle universaalsuse-taotlusega sobituvad suurepäraselt ka Matteuse evangeeliumi lõpusõnad: «Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal. Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud! Ja vaata, mina olen iga päev teie juures ajastu lõpuni.» (Mt 28:18–20)

Laias laastus jaguneb Matteuse evangeelium kolmeks¹:

Mt 1:1–4:16	sissejuhatus ja ettevalmistus;
Mt 4:17–16:20	Jeesuse tegevus Galileas;
Mt 16:17–28:20	Jeesuse teekond Jeruusalemma, kannatused, surm, ülestõusmine ja taevasseminemine.

Matteuse jutustamislaad ei jäta muljet, nagu üritaks ta uskmatut või kõhklevat lugejat veenda, vaid pigem on tegemist selgitava ja õpetusliku tekstiga, mis on mõeldud juba olemasolevale kristlikule kogudusele, kes on juba ära tundnud või just ära tundmas oma kutsumust missiooniks kõigi rahvaste juures. Nii on, nagu öeldud, Matteuse evangeelium ühelt poolt üsna «juutlik» tekst oma rohkete Vana Testamendi tsitaatidega, teisalt aga – ka nendesamade tsitaatide valikut arvestades – avatud ka paganaille.

Suurepäraselt näitavad neid mõlemat poolt Jeesuse avaliku tegevuse alguse kohal seisvad prohvet Jesaja sõnad: «Sebulonimaa ja Naftalimaa, mere teel, sealpool Jordanit, paganate Galilea, rahvas, kes istub pimeduses, on suurt valgust näinud, ja neile, kes istuvad surma maal ja surma varjus – neile tõuseb valgus!» (Mt 4:15j; vrd Js 8:23–9:1), millele evangelist lisab: «Sellest ajast peale hakkas Jeesus kuulutama: «Parandage meelt, sest taevariik on lähedal!»» (Mt 4:17)

Keelelisi märkuseid

Arvate – δοκεῖ – sõna δοκέω tähendab «arvama», «mõtlemine», «[kellestki midagi] pidama».

Poega – τέκνα – sõna τέκνον tähendab «laps».

---

¹ Üks huvitav võimalus Matteuse evangeeliumi algusosa ülesehituse vaatllemisel on selle võrdlemine viie Moosese raamatuga: Mt 1 – alguslood (1Ms); Mt 2 – pagendus Egiptuses ja naasmine (2Ms); Mt 3 – Seadus (3Ms; vrd Mt 3:15); Mt 4 – kõrbes (4Ms); Mt 5–7 – Uus Seadus (5Ms).

Astus...juurde – προσελθών – sõna προσέρχομαι tähendab «[kellegi] juurde tulema», «lähinema».

Poeg – τέκνον – sõnasõnalt: «laps».

Tööle – ἐργάζου – sõna ἐργάζομαι tähendab «töötama», «tegemea», «[millegi heaks/saavutamiseks] tegutsema/vaeva nägema».

Kostis – ἀποκριθεις εἶπεν – sõnasõnalt: «ütles vastates». Sõna ἀποκρίνομαι – «vastama», «vastust andma» – tähendusvarjunditeks on nii teatav lõplikkus kui ka vastandumine. Selle sõna tüveks olev verb κρίνω tähendab «eristama», «eraldama», «[läbi] uurima», «otsustama», «kohut mõistma».

Ei taha – οὐ θέλω – sõna θέλω tähendab «tahtma», «kavatsema», «[midagi] otsustanud olema», ka «heaks arvama». Võiks tõlkida ka: «Ei kavatsegi!».

Kahetses – μεταμεληθεις – sõna μεταμέλομαι – «kahetsema», «kahetsust täis olema», «kahetsust tundma», «kahju tundma» – tähendusvarjundiks on järelemõtlemine ja [tehtud veas] selgusele jõudmine, mitte niivõrd patukahetsus ega meeleparandus.

Küll ma lähen, isand – ἐγώ κύριε – sõnasõnalt: «Mina, isand!» Võiks tõlkida ka: «Siin ma olen, isand!» või parafrasides: «Just nii, isand!» Sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Tegi – ἐποίησεν – sõna ποιέω tähendab «tegemea», «teostama», ka «looma».²

Ütlesid – λέγουσιν – sõnasõnalt: «ütlevad».³

Jeesus – ὁ Ἰησοῦς – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Ütles – λέγει – «ütleb».

Tõesti, ma ütlen teile – ἀμὴν λέγω ὑμῖν – sõna ἀμὴν tuleneb heebrea sõnast אמן – «aamen», «tõesti», «sündigu nõnda».⁴

² Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

³ Viimases eestikeelses redaktsioonis (ja EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus) on originaalis kasutatud oleviku ajavorm tõlgitud tihtipeale lihtminevikuks. Tegemist on väga kahetsusväärse stilistilise eksimusega, kuna oleviku kasutamine taolistes kohtades on oluline jutustuse dünaamika tajumiseks.

⁴ On oluline tähele panna, et Jeesus ei oota mitte kuulajate «aamenit» kinnitusena oma sõnade tõesusele, vaid alustab olulisi sõnavõtte ise «aameniga», nõnda nii oma sõnade tõesust kinnitades kui oma jumalikku meelevalda demonstreerides.

Tölnerid – οἱ τελῶναι – sõna τελώνης – «tölner», «tolliametnik», «maksukoguja» – tuleneb sõnast τέλος – «lõpp», «lõppeesmärk», ka «otstarve», «see, mis tuleb teha/saavutada».

Hoorad – αἱ πόρνοι – sõna πόρνη – «hoor», «lõbunaine», «libu» – tuleneb verbist πιπράσκω – «[ennast] müüma», «[orjaks] müüma».⁵

Riiki – εἰς τὴν βασιλείαν – sõna βασιλεία – «kuningriik», «valitsus» – tuleneb tõenäoliselt sõnast βάσις, mis siinses kontekstis tähistab kõrgemal kohal seismist.

Johannes – nimi Ἰωάννης tuleneb heebrea nimest יְהוָה või יְהוֹיָדָב ning tähendab «JHWH on armuline», «JHWH on armu andnud», «JHWH armukink».

Õiguse teed näitama – ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης – sõnasõnalt: «õiguse teel», «õiguse teed», «õiguse teega». Sõna ὁδός tähendab nii «tee» kui «teekond» (s.t «käidud/parajasti käidav tee»)⁶, samuti tähistab see tee käimise viisi (ehk eluviisi).

Ei uskunud – οὐκ ἐπιστεύσατε – sõna πιστεύω – «uskuma», «[midagi] tõeks pidama», «[milleski] veendunud olema», «[millelegi oma] usaldust panema» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Sisuline analüüs

Matteuse evangeeliumi 21. peatükk algab Jeesuse sisenemisega Jeruusalemma ja viibimisega templis, kust Jeesus ajas välja kaubitsejad ja rahavahetajad, seejärel sealsamas pimedaid ja haigeid tervendades. Juba esimesel päeval tekkis Jeesusel ka konflikt ülempreestrite ja kirjatundjatega, kellele ei meeldinud Jeesusele osutatud austusavaldused, ning teise päeva varahommikul Jeruusalemma naastes «kommenteeris» Jeesus seda vastasseisu viljatu viigipuu needmisega.

Kui Jeesus oli taas pühakotta tulnud, nõudsid ülempreestrid ja rahvavanemad Temalt aru selle kohta, millise meelevallaga Ta tegutseb, Jeesus aga esitas neile vastuse asemel küsimuse Ristija Johannese kohta: «Kust oli Johannese ristimine: kas taevast või inimestest?» (Mt 21:25) See küsimus ajas rahvajuhid kimbatusse ning nad arutasid endamisi: «Kui me ütleme, et taevast, siis Ta ütleb meile: «Miks te siis ei uskunud teda?» Kui ma aga ütleksime, et inimestest, siis tuleks meil karta rahvahulki, sest kõikide meelet oli Johannes prohvet.» (Mt 21:25j)

⁵ Sõna «hoor» etümoloogia on teistsugune, olles seotud ihalemise ja lõbujanuga. 1989. aasta Uues Testamendis kasutatud sõna «pordik» tähistab eeskätt «lapsega tüdrukut».

⁶ Vrd samast algtüvest pärineva venekeelse verbiga ходить – «käima».

Kuna ülempreestritelt ja rahvavanematelt selget vastust ei tulnud, keeldus ka Jeesus neile ütlemast, millise meelevallega Ta tegutseb. Selle asemel jutustas Ta oma oponentidele tähendamissõna kahest lapsest.⁷

Kuigi tähendamissõna on lühike ja näiliselt äärmiselt lihtne, valmistab selle tõlgendamine siiski parajat peamurdmist – viimasest annab tunnistust ka tõsiasi, et erinevates käsikirjades on see esitatud kolmel erineval kujul. Ühe variandi järgi vastab esimene laps kõigepealt eitavalt, siis aga kahetseb ja teeb, mida isa ütles, ning teine laps vastab esialgu jaatavalt, aga tegelikult ei tee, mida lubas. Teine variant on vastupidine: esimene laps vastab jaatavalt, ent ei tee oma isa tahtmist, teine aga ütleb alguses «ei», ent hiljem kahetseb ja läheb tööle. Nende mõlema variandi puhul vastavad Jeesuse oponentid küsimusele, kumb laps tegi isa tahtmist, et see, kes alguses «ei» ütles, pärast aga siiski isa tahtmist täitis. Kolmas variant on peaaegu sama, mis esimene, ainult selle erinevusega, et isa tahtmise täitjana näevad Jeesuse vastased seda last, kes lubas tööle minna, aga jättis selle siiski tegemata.⁸

Kuna Jeesus nimetab tähendamissõna selgitades (või pigem kommenteerides) patuseid – tõlnereid ja lõbunaisi –, on esimene ja lihtsaim viis mõista seda tähendamissõna kutsena patukahetsusele ja meeleparandusele. Kõik inimesed sarnanevad vähem või rohkem mõlemale lapsele: Jumala tahet tundes või vähemalt aimates hakkavad nad sellele ikka ja jälle vastu ning isegi siis, kui on selle omaks võtnud, toimivad tihtipeale sellele vastupidiselt. Jumal annab hea Isana oma lastele võimaluse kahetseda ja meelt parandada ning – kuni on veel aega – õiguse teele naasta.

Sellel populaarsel tõlgendusel ei ole iseenesest viga midagi, ent paraku näitab kontekst, et see ei saa olla tähendamissõna esmane mõte. Jeesus oli esitanud ülempreestritele ja vanematele küsimuse Ristija Johannese kohta ning tuli tähendamissõna kommenteerides tema isiku ja temasse suhtumise juurde tagasi: «Sest kui Johannes tuli teie juurde õiguse teed näitama, siis te ei uskunud teda, kuid tõlnerid ja hoorad uskusid. Teie nägite seda ja ometi ei kahetsenud hiljemgi, et teda uskuda.» (Mt 21:32) Niisiis tähistab tähendamissõnas nimetatud isa tahtmine Ristija Johannest ja tema sõnumit ning kahe lapse käitumine kujutab Ristija Johannese ja tema sõnumi vastuvõtmist või tagasilükkamist.

---

⁷ Tihtipeale nimetatakse seda tähendamissõnaks kahest pojast ja on üsna selge, et tegemist oligi poegadega, kuid originaalis ei nimetata neid ilmselt teadlikult mitte poegadeks, vaid lasteks. Põhjus on arvatavasti kahetine: esiteks kasutatakse eriti Matteuse evangeeliumi viimastes peatükkides (alates kahekümnendast) sõna «poeg» pea eranditult vaid Jeesuse kohta ning teiseks lisab poegade nimetamine lasteks iseenesest väga karmile ja isegi lootusetule tähendamissõnale siiski teatava lootusevarjundi.

⁸ Käesoleva tekstikäsitluse aluseks on, nagu ka viimastes eestikeelsetes tõlgetes (1989 ja 1997) esimesena nimetatud variant.

Ristija Johannese sõnum oli jumaliku õiguse sõnum: ta tuli «õiguse teed» (vt vastavat keelelist märkust). Selle õigesti mõistmiseks tuleb rõhutada, et see ei olnud mitte käsu-, vaid meelearanduse sõnum: Ristija Johannes ei kuulutanud mitte inimeste õigust või inimestelt oodatavat õigust, vaid Jumala õigust, millest osasaamise eelduseks on patutundmine ja meelearandus. Ristija Johannese tulemine «õiguse teed» on seesama Issandale tee valmistamise sõnum, millega ta oma kuulutustööd alustas (Mt 3:1jj), ning see, kes tegelikult täidab kõike õigust, ei ole ei Johannes ega teised inimesed, vaid Jumala armas Poeg, kellest Temal on hea meel (Mt 3:15jj).

Tölnerid ja hoorad olid nagu esimene laps tähendamissõnas: nad olid oma senise eluga Jumalale järjepidevalt «ei» ütelnud, ent Ristija Johannese kuulutus tõi nad patutundmisele, kahetsusele ja meelearandusele, nii et nad vähemalt püüdsid elada edaspidi Isa tahtmise kohaselt. Küllap nende hulgas oli piisavalt neidki, kes pärast esialgset head otsust oma endise elu juurde tagasi pöördusid, s.t teise lapse sarnaseks osutusid – aga isegi selles jäid nad ikkagi oma Isa lasteks, kes vähemalt mõistsid, milline on Tema tahtmine, ning said aru ja olid valmis tunnistama, et Ristija Johannes oli Issanda sõnumitooja ja teevalmistaja.

Ülempreestrite ja rahvavanemate lugu oli palju halvem. Jeesuse küsimusele Johannese ristimise päritolu kohta vastasid nad, et nad ei tea, kas see on taevast või inimestest – küllap nad tegelikult teadsid ning tegid end meelega kurdiks ja pimedaks, kuigi just nemad oleksid pidanud olema tõelised kuuljad ja nägijad.⁹ Jeesuse vastased ei sarnanenud kummalegi lapsele, kuna nad ei uskunud Johannest ega võtnud tema sõnumit vastu ei alguses ega ka pärastpoole.

Tegemist on äärmiselt karmi, õigupoolest igasugust lootust välistava hinnanguga, mis peaks panema tõsiselt mõtlema kõiki inimesi, iseäranis neid, kes arvavad end kuuluvat n-ö Jumala siseringi. Jeesuse sõnad, et tõlnerid ja hoorad saavad ennemini Jumala riiki kui vagad ja pühad, ei kujuta endast patu ignoreerimist, rääkimata selle õilistamisest¹⁰, vaid sedastab tõsiasja, et enda Jumala õigusele avamise vältimatuks eelduseks on oma patuseuse tajumine, kahetsus ja meelearanduse möödapääsmatuse mõistmine. See oli Ristija Johannese sõnum ja tegelikult oli just see põhjuseks, miks Iisraeli usu- ja rahvajuhid ei suutnud teda tunnustada.

Jeesus teadis väga hästi, et see ei puuduta mitte ainult suhtumist Ristija Johannesesse, vaid ka Temasse endasse, seepärast jätkas Ta koheselt uue tähendamissõnaga, sedapuhku viinamäe ülekohtustest rentnikest, kes keeldusid viinamäe isandale vilja andmisest ning tapsid viimaks tema poja. Evangelist ütleb seda tähendamissõna kommenteerides: «Kui ülempreestrid ja variserid seda Jeesuse tähendamissõna kuulsid,

⁹ Nad olid nagu Jeesuse neetud viigipuu, millel oli palju lehti, ent puudus vili.

¹⁰ «Ma nagu kangelas vaatan neid, / kes sooritavad mõne siira patu.» (Artur Alliksaar, Autoportree)

taipasid nad, et Ta räägib seda nende kohta. Ja nad otsisid võimalust Teda kinni võtta, kuid kartsid rahvahulki, sest need pidasid Jeesust prohvetiks.» (Mt 21:45j)

Me näeme, et seesama lihtrahvas, kellest suur osa oli võtnud vastu Ristija Johannese ja tema sõnumi, tundis ja tunnustas vähemalt mingil määral ka Jeesust ja Tema meeleva – samal ajal, kui preesterkond ja rahvavanemad eitasid (ilmselt selgest äratundmisest hoolimata) mõlemat. Nagu öeldud, näib usu- ja rahvajuhtide olukord peaaegu lootusetuna – siiski on kindel, et Jeesus andis neilegi võimaluse, mis eriti kirkalt tuleb esile siinses mõistujutus kasutatud sõna «laps» kaudu: isegi hoolimatu, ülbe, sõnakuulmatu, truudusetu, valelik, patune laps on ikkagi laps, keda Isa otsib ja kutsub, kelle juurde Ta tuleb ja keda Ta kõnetab, et Tema laps võiks kahetsedes ja meelt parandades Tema juurde tagasi pöörduda ning Temas õiguse ja elu leida.

Jutluseks

Nelipühale järgneva 12. pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Enese läbikatsumine». Pühapäeva sissejuhatuses öeldakse muuhulgas: «Jumala sõna õpetab meid analüüsima iseend ja oma eluviise. Õige enesetundmine väljendub alandlikkuses, millega võetakse arm vastu üksnes Jumala kingitusena.»

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks kas Iiobi alandlik tunnistus (Ii 42:1–6) Jumala suurusel ja tarkusel või Taaveti ja Koljati lugu (1Sm 17:37–45.48–50), mille keskset sõnumit väljendavad Taaveti sõnad: «Sina tuled mu juurde mõõga, piigi ja odaga, aga mina tulen su juurde vägedel Issanda, Iisraeli väehulkade Jumala nimel, keda sa oled teotanud.»

Teise lugemisaasta Epistlis (Rm 7:14–25) kurdab apostel Paulus langenud, patust rikutud ja nõrgestatud inimese kahetsusväärse (või koguni haletsusväärse) olukorra üle: «Head, mida ma tahan, ma ei tee, vaid paha, mida ma ei taha, ma teen.», ent osutab ka väljapääsule: «Kes ostab mu lahti sellest surma ihust? – Tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!»

Ka Evangeelium toob esile langenud inimese pea lootusetu olukorra, osutades ainsale võimalikule väljapääsule, milleks on oma patu ja lootusetuse mõistmine ja tunnistamine ning kahetsuses ja meeleparanduses jumaliku pääste ja õiguse poole pöördumine. Seni, kuni inimene peab ennast ise õigeks, on Jumala riik talle suletud. Jumala riik on avatud üksnes neile, kes, olgu või patuste ja ekslikena – sest milline inimene poleks patune ja ekslik? – on valmis igasugusest oma õigusest lahti ütleva ning lapseks saades ennast oma Isa armu hoolde usaldama: «Tõesti, ma ütlen teile, tõlnerid ja hoorad saavad enne teid Jumala riiki!»

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. Täna Evangeelium viib meid Jeruusalemma, Jeesuse maise elu viimastesse päevadesse, mis olid märgistatud Tema vastasseisust ülempreestrite ja rahvavanematega. Jeesuse vastased nõudsid, et Ta annaks neile aru oma meelevaldist – õigupoolest otsisid nad võimalust Teda diskrediteerida. Jeesus omakorda paljastas nii nende olemuse kui olukorra: nad arvasid end seisvat Jumalale lähemal kui teised inimesed, ent tegelikult olid nad Temast kaugel – kaugemal kui isegi tõlnerid ja hoorad, s.t kõige patusemaks peetud inimesed. See ei tähenda, nagu poleks patt probleem – kahtlemata see on suur ja tõsine probleem, kuna see lahutab inimese Jumalast –, ent veelgi suurem probleem on see, kui patune inimene – ning kõik inimesed on patused! – ei taju oma patust, pidades end Jumala ees õigeks (või vähemalt õigemaks kui «need teised»).
2. Jeesus tuli inimesi patust ja hukatusest päästma. Ristija Johannese ülesanne oli Talle teed valmistada, s.t aidata inimestel tulla patutundmisele ning kahetsuses ja meeleparanduses Jumala ja Tema armu poole pöörduda. Jeesus näitab, et tõlneritel ja hooradel, s.t neil, kellel polnud mingit võimalust oma patust eitada, oli kergem Ristija Johannes vastu võtta ja tema sõnu uskuda kui neil, kes pidasid ennast pühadeks ja õigeteks. Jeesus ütleb, et Ristija Johannes tuli «õiguse teed» – see ei olnud aga mitte inimliku, vaid jumaliku õiguse tee, mis seisneb patuste kutsumises, neile meeleparanduse võimaluse andmises ja nende päästmises.
3. Jeesuse vastased – ülempreestrid, rahvavanemad, saduserid, variserid – jätsid ennast ise sellest jumalikust õigusest ilma, kuna nad arvasid, et võivad end rajada omaenda õigusele. Siiski ei tahtnud Jeesus lasta neilgi hukkuda, vaid osutas väljapääsule, mis on avatud kõigile. Selleks väljapääsuks on oma patu mõistmine ja tunnustamine ning enda lapselikus alandlikkuses Jumala armu hoolde usaldamine. Jeesuse tähendamissõna kahest lapsest näitab meile ühelt poolt, millised me oleme – sõnakuulmatud ja patused –, teisalt aga kinnitab meile, et Jumal näeb meis ikkagi oma lapsi, keda Ta ei taha hüljata ega hukka saata, vaid kelle päästmiseks Ta on läkitanud oma armsa Poja, kelle ülesanne on kõike õigust täites oma kannatuste ja surmaga kogu maailm lunastada.